

Penàguila que del Colós de Rodes; que els cingles de *Gulany* (entre Rocacorba i Finestres) vénen segurament de BALTEUM AQUILANEUM. Postulem, doncs, una base PINNA *AQUILOSA freqüentada per les àguiles (o si es vol, d'un genit. pl. -AQUILARUM o -LORUM, reduït a l'esquema freqüent -osa). *Aquila* és adj. ja ll. cl., i si bé només són adj. com *aquilinus*, *-lentus*, *-ileus*, i no *aquilosus, pensem que estem operant amb llatí vulgar i les seves innovacions, en toponímia, però no en els bancs d'una escola de llatinitat monacal o elemental. En el vessant Oest del Penyagolosa hi ha uns cingles que els de Villahermosa m'anomenaren *golosi* en llur parlar xurro: diminutiu toponímic del (PENYA)GOLOSA ben comprensible també amb aquesta idea: 'la petita aguïlosa' (car essent cingles, ja *penya* se sobreentén); però ells mateixos i la gent de Lluçena diuen *peyagolóza* al de dalt (XXIX, 106.15, 106.18).

Etimologia realista que no va convèncer En Vicent Pitarch (*BSCC* LXIX 1, 77-85), que mogut per un altre professor de llatí secundari, en proposa una que posposament qualifica d'*esotèrica*, què diu ara? superferolítica! No es tractaria ja del Colisseu sinó d'un temple de *Janus* o del dels *Fratres Arvales*! D'un derivat de llur LŪCUS: PINNA LŪC-OSA amb una derivació anacrònica insòlita — només cat. *boscosa*, no sols estrany al llatí, sinó a totes les llengües romàniques, fins al castellà: *silveticus*, *silvestre*, *boisé*, tots els puristes acadèmics blasmen el cast. *boscoso* com neologisme suspecte—, però aquests professors no estan per tals minúcies d'humanista i —que LŪCUS té ū i no o ---què tanta fonètica, no ens privem ni d'això: *goloso* no «lugoso»? Metàtesi...

Li fa nosa en canvi l'evolució QUĪ> go (ben provada)? Doncs almenys fundi's en els fets geogràfics del lloc. Les àguiles sobrevolen aquells llocs. A sota hi ha la boscúria vastíssima (no pas un bosquet clos com un *lucus*) de *La Pegunta*, que cobreix d'ample en ample tot el vessant català de la gran serra, i que vaig trigar 2 hores a travessar-lo des de St. Joan fins a la carena. Doncs potser inspirem-nos en *La Pegunta*, en els incomptables *Peguera* (*Pégā(r)*) (veg. aquest art.): *Penya (Pe)golosa* que una forçosa haplologia hauria contret immediatament en *Penyagolosa*.

PENANEGRA

974: «*Pinna Nigra* in comitatu Petralatense», segons els doc. p.p. *Cat. Car.* nom d'un castell (o d'un *fitor* (*fictorium*) 'fita termenal', 242.6, 26), que avui seria *Pinya Negra*, a l'Emp., prop de Palau-saverdera, 237, 34, segons l'índex.

PENAPURCO

Pda. mun. de Manyanet *E.T.C.* I, 134 amb metafoïnia de tipus alt-aragonesa com *Pallerulo* o *Campo Reduno* (*E.T.C.* I, 134, § d).

PENA-ROJA

Poble del Matarranya, nom ja estudiat en *E.T.C.* II, 116 (amb glossari dial., en *BDC* vol. xv); també «Pena-roja de Tastavins» (pel nom del seu riu), arag. *Peñarroya*.

PRON. *penařóža*, en l'enq. que hi vaig fer 1955 (xv, 54-59) i anotat a la d'Arenys, Cretes, Portellada, Mont-roig, Torredarques, Fòrnols, Vall del Tormo (xv, 30, 35, 46, xvi, 6, 12, 48, 67); també a Morella i a Vall-de-roures (1934, LL i 67; i S.Guarner, *RFE* xxxiii, 18); gentilici: *penařóžins* (a Portellada, Torredarques i Mont-roig).

MENCIONS ANT. 1209: *Pinnae Rubeae* (Mz.Pi. *P. del Cid*, p. 985); 1278: *Penna Rubia* (cit. junt amb Mont-roig (Mtz.Fdo., *Doc.Val.ACA* II, nº 423); 1280: *Penna Roya* i 1280: *Penna Rubea* (*Rat.Decim.Hisp.* II, 103, 112); 1327: *Penna Rubea* (*BABL* v, 116). I crec que en el S. XVI Zurita l'anomena *Peñaroya*.

ETIM. *pinna rubea* 'penya roja', nom que es pot referir a la gegantina mola roquera del Masmut, que domina aquest poble, i alhora, vagament, a d'altres penyals veïns, que realment són tots rogencs.

HOM. 956: «*ipsa Penna rubia*» prop de Lavit (*Cart. St. Cugat*, 41); Pou de la *Pena roja*, te. Penafijos (xxxix, 85.4); Pou de *Pena-roja*, Vinaròs (xxviii, 61.11); Pla de la *Pena Roja* a Lluçena (xxix, 99.2); un altre te. Lluçena al trifini amb Costur i Oseres (ib. 100, 7, 109.13). En plural *Le Penes Roges*, a Morella (dena de la Roca).

PENYESALTES

Gran pic i serra entre Cerdanya i Berguedà, entremig de Riu i Brocà, 2300 alt. damunt el Pla del Moixeró, oït allí: *peñazáltas*, 1925 (exc. 59); és entre el *Coll de Jou* i el del *Pendís*; de la banda berguedana, està tallat per un espadat colossal (*DECat.* vi, 430.46).

PENYÓ

Forma peculiarment valenciana: p. ex. *Els Penyons* la gran serra que separa la vall de Laguar de la del riu Gorgos (*DECat.* vi, 432b42ss., 453b52ss.). Barrenc del *Penyó*, te. Benimassot (xxv, 68.4): un altre a Vallada; *Els Penyonets*, a Confrides (xxxv, 20.2). D'una forma mossàrab *penyons* deuria resultar, per dissimilació, una forma *penyoles* (d'on *panyol*, en singular): en la llista d'afrontació del S. xiv, c. l'a. 1322, entre Xert i Vallibona, enumerant així: «la serra del Marfullar --- e va a Turmell --- a la font del *Pâyol* -